

METE GÜNDOĞAN

ERBAKAN

DESTEK YAYINLARI: 1118

ARAŞTIRMA: 263

METE GÜNDOĞAN / ERBAKAN

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmegül
Editör: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştı
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Temmuz 2019

Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-602-8

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkân.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari
www.destekmedyagrubu.com

Deniz Ofset – Nazlı Koçak
Sertifika No. 40200
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

**METE
GÜNDOĞAN**

ERBAKAN

İÇİNDEKİLER

Hikmetinden Suâl Olunmaz!.....	11
Çağını Aşan Adamlar.....	13
Kozanoğullarından Mehmet Sabri Bey	19
Mehmet Sabri oğlu Necmettin Erbakan	21
Abdülaziz Bekkine Efendi	22
Akademisyen Erbakan.....	25
Mehmet Zahid Kotku Efendi.....	27
Bir Şüpheli: Dergâha Çekilen Operasyon!.....	29
İkinci Dünya Savaşı Sonrası Ekonomi Politik Durum	30
Pazarların Bilincinde Bir Dergâh	33
Gümüş Motor Çökertiliyor.....	37
Menderes Dönemi ve 27 Mayıs 1960 İhtilali	40
Siyaset ile İlk Temaslar.....	44
Odalar Birliği Başkanlık Mücadelesi	47
Siyasete Giriş.....	49
1970'li Yıllara Doğru Zihin Dünyası.....	50
Bağımsızlar Hareketi	53

Milli Nizam Partisi.....	56
Zamanın Ruhunu Yakalamak.....	59
12 Mart 1971 Muhtırası ve MNP'nin Kapatılması.....	63
Milli Selamet Partisi	66
MSP Hükümette.....	71
MSP'nin Dikkat Çeken İcraatları ve Önergeleri.....	77
Kıbrıs Barış Harekâtı.....	82
Milliyetçi Cephe Oluşturuluyor.....	85
Demirel'in Macun Metodu	88
70 Sente Muhtaç Olduk	91
1977 Genel Seçimleri	93
Güneş Motel Formülü	95
Erbakan'dan Demirel'e Kerhen Destek.....	96
İkinci Muhtıra ve 12 Eylül Askeri Darbesi	99
Birinci Milli Görüş Mütalaası	103
Ağır Sanayi Hamlesi	106
Mehmet Zahid Kotku Efendi'nin Vefatı.....	111
12 Eylül Darbesi Sonrası Politik Gelişmeler.....	112
Refah Partisi ve Yükseliş	115
Akevler Ekibi ve Adil Düzen	119
Profesör Mahmud Esad Coşan.....	121
Adil Düzen Meclis'te	124
Milli Görüş Sıcak Takipte	128

Refah Partisi Yerelde İktidar Oldu.....	131
Neo-Liberal Politikaların Acı Sonuçları.....	132
Ve Refah Partisi En Büyük Parti.....	135
Ana-Yol Koalisyonu Çöktü.....	138
Adil Düzen İktidarda	140
Erbakan'ın Olağanüstü Sa'yü Gayreti	144
Havuz Sistemi	146
Denk Bütçe	150
28 Şubat Süreci.....	151
İkinci Milli Görüş Mütalaası	156
Dergâhın Guguk Kuşları	160
Erbakan'ın Hakkından Gelmek	162
Fazilet Partisi ve Yenilikçi Hareket	164
Kişiler Farklı Farklı Hesaplar İse Bambaşka.....	170
Önce Saadet Partisi Kuruldu.....	175
Refah Yol Hükümeti Sonrası Ekonomik Sıkıntılar	177
2001 Krizi ve Bir Kurtarıcı Pazarlaması	178
Erbakan Hükümeti Sonrası Hükümetler	180
3 Kasım 2002 Seçimleri ve Ak Parti İktidar Maratonu	182
Erbakan, SP ve Bitmeyen Sıkıntılar.....	184
Saadet Bir Daha Bölünüyor.....	195
Erbakan'ın Vefatı	197
Erbakan Sonrası Saadet Partisi	199

T.C. Devleti'nin Niteliği Değişti	201
Saadet Partisi'nin Yapısal Sorunları	203
Ak Parti Cevap Bekleyen Bir Sorudur.....	206
Taban Tabana Zıt Beklentiler.....	210
Büyük Dönüşüm veya Mecburi İstikamet.....	214
Halkın Beklentileri	220
Sistem Sorunu ve Varlık Fonu	224
Üçüncü Milli Görüş Mütalaası	227
Erbakan ve Milli Görüş Mütalaaları.....	232
Son Söz: Bir Nehir ve Bir Şehir	237
Kısaltmalar	241
Seçilmiş Kaynakça.....	243
MNP Kurucular Kurulu Üyeleri	247
MSP Kurucular Kurulu Üyeleri	248
14 Ekim 1973 Genel Seçimleri MSP Milletvekilleri	248
14 Ekim 1973 Genel Seçimleri MSP Senatörleri	249
5 Haziran 1977 Genel Seçimleri MSP Milletvekilleri	249
5 Haziran 1977 Genel Seçimleri MSP Senatörü	249
14 Ekim 1978 MSP 4. Büyük Kongresinde Korkut Özal'ın Dağıttığı Listedeki Bazı İsimler	249
12 Eylül 1980 Devriminde İlk Dalgada Tutuklanan MSP'li İdareciler:.....	250
Refah Partisi Kurucular Kurulu Üyeleri	250

20 Ekim 1991 Genel Seçimleri	
Refah Partisi Milletvekilleri	250
24 Aralık 1995 Genel Seçimleri	
Refah Partisi Milletvekilleri	251
Fazilet Partisi Kurucular Kurulu Üyeleri.....	252
18 Nisan 1999 Genel Seçimleri	
Fazilet Partisi Milletvekilleri	253
Saadet Partisi Kurucular Kurulu Üyeleri	254
2007 Genel Seçimlerine Bağımsız Olarak Girseydi	
SP'nin Milletvekili Çıkarabileceği İller:	255

Hikmetinden Sual Olunmaz!

8 Kasım 1953, Londra

Trafalgar Meydanı civarında devriye gezen polis, saç sakalı birbirine karışmış ve üstü başı perişan yaşlı bir adamın bir evin giriş merdivenlerinde oturduğunu fark etti. Yanına yaklaştı. Zavallı adam tir tir titriyor ve sorulan hiçbir soruya net cevap veremiyordu. Elleri göğsünde, boğuk bir sesle öksürüp duruyordu. Polis, civarda ne bir yakınını ne de yardım edebilecek bir tanıdığını buldu. Bu yaşlı ve evsiz adamı bilen hiç kimse yoktu. Bir ambulans çağırdı ve yaşlı adamcağız Westminster Hastanesi'ne kaldırıldı. Acil doktoru Walter Harris, yaşlı adamı muayene etti ve acil bir vaka veya çok ağır hasta olduğunu düşünmedi. Kısa bir tedavi sonrası adamcağızı taburcu etti.

İki gün sonra 10 Kasım Salı günü, Trafalgar Meydanı'ndaki bir bankta bir adam yarı baygın olarak yatıyordu. Polis hemen bir ambulans ile adamı Westminster Hastanesi'ne kaldırdı. Bu adam, iki gün önce getirilen evsiz ve kimsesiz olan yaşlı adamın ta kendisi idi. Hastaneye getirildiğinde adamda yaşam belirtisi kalmamıştı. Doktorlar iki saat boyunca adamcağızı hayata döndürmek için uğraştılar. Tüm çabalara rağmen, müdahaleye cevap vermedi, veremedi. Ölmüştü. Kalp doktoru Neville Stafford bu kimsesiz adamın dosyasını kapatırken, ölüm nedeni hanesine kalp yetmezliği yazdı. Bu yaşta biri için doğal bir ölüm sebebiydi.

Üzerindeki bir belgeden adamcağızın Pakistan orijini olduğunu anlayan İçişleri Bakanlığı yetkilileri, Pakistan Büyükelçiliği'ni aradılar. Bay A. Y. Ali'ye düzgün bir cenaze merasimi için Pakistan Büyükelçiliği'nden yardım talep ettiler. Büyükelçilik yetkilileri öyle isimde bir kişiyi tanımadıklarını söylediler. Pakistan kamu sistemi içerisinde herhangi bir makam veya mevki işgal etmediği için herhangi bir işlem yapamayacaklarını bildirdiler. Adamcağızın cenazesi, polis nezaretinde birkaç belediye işçisinin yardımıyla Müslüman kimsesizler mezarlığına defnedildi.

Evet.

Kısa bir süre sonra kayıtlardan anlaşıldı ki ölen kişi Kuran-ı Kerim'in İngilizceye en iyi ve en derin anlamlı tercümesini yapan Allame Abdullah Yusuf Ali idi. Hayatının son demlerinde kimsesiz, beş parasız, hasta ve yalnız olarak sokaklarda yaşarken öldü.

Ölümünü ve acıklı sonunu öğrenen binlerce kişi Pakistan Büyükelçiliği'ni arayarak sitem etti. Büyükelçilik de yaptığı hatayı anladı ama iş işten geçmişti. Yine de Yusuf Ali hatırına bir anma töreni düzenlendi ve ne büyük bir insan olduğu, birçok seçkin davetli tarafından anlatıldı. Gerçi Yusuf Ali'nin bir ailesi vardı. Hanımı Hıristiyan bir İngiliz hanımdı. Bir de kızı vardı. Hanımıyla anlaşamamıştı. Hanımı kızı ile birlikte onu terk etmişti. Onların da Yusuf Ali'den ve onun son demlerinden haberleri yoktu.

Bugün hâlâ Yusuf Ali'nin yazdığı Kuran'ın İngilizce tercümesi okunur. Diğer birçok İngilizce tercüme de Yusuf Ali'nin tercümesinden faydalanılarak yapılmış tercümelemdir. Hatta bugünlerde hacca veya umreye gidip de İngilizce bir Kuran alıp bakayım dersiniz, o Kuran da Yusuf Ali'nin tercümesi olan Kuran'dır. Suud Krallığı bu tercümeyle anlam bakımından en iyi

tercüme olarak kabul ettiği için, Kâbe'de ve Peygamber'in mes-cidinde bulundurmaktadır.

Diyelim ki internet üzerinden örneğin Amazon'dan İngiliz-ce bir Kuran satın almak istediniz. O zaman 29 dolar 95 cent fiyatı olan kitabı indirimini ile 24 dolar 19 cent vererek alabilirsiniz. Ama Yusuf Ali'nin hayatının son demlerinde tek bir Kuran parası kadar bile parası yoktu. Bugün ve bundan sonra da onun eserleri satılmaya devam edecek ve insanlar milyonlarca dolar kazanacaklar.

Anadolu'muzda "Hikmetinden sual olunmaz" diye bir tabir vardır. Biz de daha fazla sual etmeyip burada bırakalım.

Çağını Aşan Adamlar

Büyük insanların kıymetleri nedense hep öldükten sonra anlaşılmaya başlanır.

Acaba onlar neden zamanla daha da iyi anlaşılırlar?

Yüzlerce yıl sonra anlaşılan İbni Haldun'un *Mukaddime*'si gibi. İbni Zafer'in *Devletin Ölümsüzlük İksiri* veya orijinal adıyla *Sülvani'l-Muta'fi Udvani'l-Etba* isimli eseri gibi. Yusuf Has Hacıp'in *Kutadgu Bilig*'i gibi. Elbette, Defterdar Sarı Mehmet Paşa'yı da bunlara katmak gerekir. *Devlet Adamlarına Öğütler* isimli muhteşem eseri hâlâ devlet adamlarının başucu kitabı olacak kalitede bir eserdir. Tabii, Koçibey risalelerini de unutmamak gerekir. Osmanlı padişahlarından IV. Murad'ı muhteşem yapan kişi danışmanı Koçibey'dir. Onun tavsiyeleridir.

Şimdi, bu çerçevede diğer eserleri ve büyük insanları an-maya kalksak, hacimli bir kitap oluştururuz. Birçoğunun farklı

ve acıklı sonları vardır. Doğuda batıda veya kuzeyde güneyde fark etmez. Bu kategoride anmamız gereken insanlar ve eserler çoktur.

Bu tür eserlerin keşfedilme hikâyeleri de ilginçtir. Örneğın, Sarı Mehmet Paşa'nın *Devlet Adamlarına Öğütler* isimli eserini ele alalım. Paşa, Osmanlı'nın gerileme döneminin başlangıcında çevresinde gördüklerini eleştirmeye başlar ve olması gerekenleri de birer birer anlatır. Eleştirileri sisteme yönelik değil, sistemin işletilmesine yöneliktir. Devlet yönetiminde görev alacaklarda zekâ, bilgi, namus ve tecrübe gibi özelliklerin olması gerektiğini ısrarla ifade eder. Özellikle de memurlar üzerinde durmaktadır. Zamanındaki memurların ahlaki kusur ve zaaflarını derinden hissetmiştir. Liyakatin yerini yavaş yavaş yalakalığın aldığını görmüştür. Bu zafiyetleri, Osmanlı devletinin güçlü olduğu dönemlerdeki memur yapılanması ile karşılaştırır. Özellikle de Kanuni Sultan Süleyman dönemi ile kıyaslamaları belirgindir. Köprülüler gibi kuvvetli devlet adamlarının ekolünde iyi yetişmiş bir devlet adamı olduğu için çalışmasını da sözünü de esirgemez. Kendisinden çok işini, halkı ve devletini düşünen şerefli bir vatan evladıdır Defterdar Sarı Mehmet Paşa.

Peki, bunca eleştiri ve tavsiyelerde bulunan, doğru bildiğini dosdoğru söyleyen bu adama ne olmuştur dersiniz?

Evet.

Dokuz köyden kovulmamış ama dokuz kere görevden uzaklaştırılmıştır. Siz kovulmuş da diyebilirsiniz.

Önce, yaklaşık on beş yaşında defterdarlığın en önemli şubelerinden biri olan Ruzname-i Evvel dairesinde kâtip adayı olarak işe başlamış. Disiplinli ve başarılı çalışmalarından dolayı kısa zamanda Divan'ın başkâtibi yani Reis Efendi Rami Mehmet Paşa'nın güvenini kazanmış. Sonra da dairenin başına

getirilmiştir. Rami Mehmet Paşa Sadrazam olunca da kendisini Defterdar yapmış. Ancak kısa bir müddet sonra İstanbul'da Edirne Vakası denilen isyan patlak vermiştir.

İsyancılar Sultan Mustafa'yı tahttan indirip yerine III. Ahmet'i geçirirler. Defterdar Mehmet Paşa da canını kurtarmak için kaçıp saklanır. İsyancılar defterdarlığa Muhsinzade Abdullah Efendi'yi getirirler. Fakat Abdullah Efendi işi beceremez ve zafiyet gösterir. Bunun üzerine, canına ve malına kasdedilmeyeceği güvencesi verilerek Sarı Mehmet Paşa'yı tekrar defterdarlığa getirirler. Bu şekilde çeşitli sebeplerle dört defa daha görevden uzaklaştırılır ama ardından tekrar göreve iade edilir. Çünkü işini çok iyi bilen başarılı bir defterdardır ancak sözünü de hiçbir zaman esirgememiştir. 1714 yılında Selanik Beylerbeyi tayin edilerek İstanbul'dan uzaklaştırılır. Ancak defterdarlıkta işler karışınca yeniden göreve çağrılır. Bu sefer altı ay defterdarlık yapar. İşleri düzene koyar. Sonra yeniden görevden alınır. Rusya ile olan sınır anlaşmazlığının çözümü için kurulan üç kişilik bir komisyonun üyesi olur. Bu görevden sonra 1716 yılı sonunda yeniden defterdarlığa getirilir. Yine işleri düzene koyduktan sonra bu sefer 1717 yılında Selanik Valiliği'ne gönderilir. Bu görevde iken "vilayet halkına baskı yapmak" ile suçlanarak bütün mallarına el konulur. Kendisi de Kavala Kalesi'ne hapsedilir. Bir yıla varmadan da dikkatsizlik, ihmal, din ve devlete hakaret, padişaha kötü söz söylemek ve Tamyuvar Kalesi'nin düşman eline geçmesine sebep olmak suçlarından dolayı ölüme mahkûm edilir. Dostlarının sadakatsizliği, iftira, kıskançlık ve saray entrikalarının kurbanı olarak tam 50 yıl hizmet ettiği devletin eliyle idam edilir. Vücudu Kavala Ulu Camii avlusuna gömülür. Başı İstanbul'a getirilir. Ne ironik bir tablodur ki vücudu sürgünde ama başı payitahttadır.

Sarı Mehmet Paşa'nın *Devlet Adamlarına Öğütler* veya *Kitab-ı Güldeste* isimli eserini hayatının son üç yılında yazdığı tahmin edilmektedir. Bundan başka Osmanlı tarihini detaylı bir şekilde anlatan kronolojik bir kitabı daha vardır. Ancak bu kitap henüz basılmamıştır.

Peki, sizce *Kitab-ı Güldeste* veya diğer adıyla *Devlet Adamlarına Öğütler* kitabı nasıl keşfedilmiştir?

Başta, “bizim” keşfetmediğimizi söyleyerek anlatayım.

ABD Princeton Üniversitesi Türk Dili ve Tarihi Bölümü'nden Profesör Walter L. Wright, çeşitli araştırma ve incelemeler yapmak üzere Türkiye'ye gelir. Birçok il ve ilçede incelemelerde bulunur. Bu esnada Ardahan Kaymakamı Hüseyin Ragıp Uğural'ın da yanına uğrar. Uğural kendisine epey yardımcı olur. Bu ziyaretten döndükten sonra Profesör Wright, kaymakamlığa posta ile daha önce yazmış olduğu bir kitabı gönderir. Princeton Üniversitesi tarafından 1935 yılında basılmış olan kitap *Ottoman Statecraft: The Book of Counsels for Vezirs and Governors of Sarı Mehmet Pasha, The Defterdar* başlığını taşımaktadır. Kaymakam bey, kitabın çok faydalı olduğunu anlar ve zamanın Türkçesine çevrilmesi gerektiğini düşünür ama bir türlü işten güçten fırsat bulup yapamaz.

Bir gün kaymakamlığa, 8. dönem Kars Milletvekili Ali Akif Eyidoğan uğrar. 1946 yılında Kars milletvekili seçilen Eyidoğan'ın dikkatini kaymakam beyin masasındaki bir kitap çeker. Bu, Profesör Wright'ın gönderdiği kitaptır. Kitabı okumak için ister ve bir solukta bitirir. Eyidoğan, kitabı yöneticilerimiz için son derece ilgi çekici ve faydalı bulduğunu ifade ederek Türkçeye çevrilip basılmasını tavsiye eder. Tabii kaymakam bey de bunun farkındadır ama nedense bir türlü fırsat bulamaz.

Yıllar yılları kovalar ve Ali Akif Eyidoğan 1961 yılında yapılan seçimlerde Adalet Partisi'nden bu sefer Zonguldak

Senatörü olarak Meclis'e girer. 1965 yılı sonlarına doğru, Cumhuriyet Senatosu'nda İçişleri Bakanlığı'nın bütçesi görüşülmektedir. Eyidoğan söz alarak, İçişleri Bakanı Dr. Faruk Sükan'dan Defterdar Sarı Mehmet Paşa'nın *Devlet Adamlarına Öğütler* kitabını bulmasını, okumasını ve bakanlıkta da okutmasını rica eder. Kitabın önemine dair kısa ama etkili bir konuşma yapar. İçişleri Bakanı makamına döner dönmez Özel Kalem'ine Senatör Eyidoğan'ın tavsiye ettiği kitabın ismini yazdırır ve Bakanlık Tetkik Kurulu'nun bu kitabı bulup tercüme etmesi emrini verir. Tetkik Kurulu Başkanı da bakanın bu emrini bir kurul üyesine havale eder.

O kurul üyesi kimdir dersiniz?

Evet.

O kurul üyesi, 1946-1950 yılları arasında Ardahan Kaymaklığı yapan Hüseyin Ragıp Uğural'dan başkası değildir.

Tesadüfün böylesine bakar mısınız Allah aşkına!

1920'li yıllarda kitap Batı'da keşfediliyor. Profesör Wright tarafından 1935 yılında Princeton Üniversitesi'nde basılıyor. Yaklaşık 12 yıl sonra Ardahan'a tesadüfen uğrayan Wright, idarecilerin bu kitaptan haberi olmadığını anlıyor ve kitabı Kaymakam Uğural'a post alıyor. Kars Milletvekili kitabı tesadüfen görüp içindeki bilgilerden haberdar oluyor. Yirmi sene geçtikten sonra İçişleri Bakanı'na tavsiye ediyor. O da tercüme görevini Tetkik Kurulu Üyesi ve eski Ardahan kaymakamı Uğural'a veriyor. Uğural da tercüme edip, kitabı bir dosya olarak sayın bakana iletiyor. Notlar bir müddet iç eğitimlerde kullanılıyor. Ancak kitap olarak basılıp kamuoyu bilgisine sunulması 1987 yılında gerçekleşebiliyor.

Böyle bir kıymetten kamuoyunun haberdar olması için altmış yıl geçmesi gerekiyor!

Bu satırları okurken, “Bizden adam olmaz” dediğinizi duyar gibiyim. Evet, ben de zaman zaman bu cümleyi kullanmışım-
dır. Ancak mücadeleyi de hiçbir zaman bırakmamışımdır. Kim
bilir, kütüphane arşivlerinin tozlu rafları arasında keşfedilmeyi
bekleyen nice muhteşem eserlerimiz vardır. Aslında bizim tem-
belliğimize, aymazlığımıza kurban giden eserlerdir onlar. Belki
de kurban olan biziz. Bir daha dűřünmeliyiz.

Peki, bunlar gibi büyük şahsiyetler veya eserler neden zama-
nında veya yazıldıktan hemen kısa bir zaman sonra anlaşılma-
mışlardır?

Neden bunların anlaşılması için uzun zamana ihtiyaç ol-
muştur?

Benim bulabildiğim en kestirme cevap bunların çağlarını
aşan adamlar olduğudur. Eğer çağını aşan adamlar, bulunduk-
ları çağda değerlendirilebilirlerse yani için başına geçerlerse
dünyayı değerştiren adamlar oluyorlar. Yok eğer değerlendirile-
miyorlarsa yani için başına geçemiyorlarsa buldukları çağda
fikirlerinin anlaşılması mümkün olmuyor. Ancak, söyledikleri
teker teker çıkmaya başlayınca hatırlanıyorlar. Daha da talihsizi
on yıllarca veya yüzyıllarca sonra tesadűfen keřfediliyorlar.

Çağını aşan adamların fikirlerinin hemen anlaşılamaması-
nın mantıklı bir açıklaması var. Lakin her birinin ayrı bir yaşam
hikâyesi olduğu için mantık örgüsü genellikle bu hikâyenin içe-
risinde oluyor. Bu hikâyeyi bilmeden de o örgüyü keşfetmek
mümkün olmuyor.

Burada benim anlatacağım hikâye, Mehmet Sabri Bey’in
oğlu Necmettin Erbakan’ın hikâyesidir. Bu hikâyeyi de Milli
Görüş eksenini etrafında anlatacağım. Yanında yaklaşık çeyrek
asır boyunca danışman olarak çalıştığım esnada gördükle-
rimi, duyduklarımı ve okuduklarımı yazacağım. Bu çalışma
sizlere bir hayatın bazı detaylarını anlatacağı kadar bir fikrin